

men det kunne vi holde os fra; det er et Onde, som vi maae finde os i; men vi have dog No i alle de andre Retninger. Det vilde være en betydelig Beroligelse, og jeg troer, at man meget snart vilde komme til at føle den Virkning deraf, at man ikke længere vilde vække Misnøje, og at den i høi Grad nedtrykte Stemning, der hersker hos de Haandværkere og Fabrikanter rundt omkring i Landet, som ved stærke og høie Raab have givet deres Frygt for den Foranstaltning, man her er i Begreb med at iværksætte, tilfjende, vilde tabe sig.

Skulde imidlertid heller ikke dette finde Anklang hos og kunne tiltrædes af Regjeringen, og skulde det ikke af Commissionens Medlemmer findes at kunne komme i Betragtning, saa har jeg dog i alt Fald den Overbeviisning, at den ærebe Minister, hvis dette Thing og Rigsdagen i det Hele skjænker ham den Tillid, at den overdrager ham al slutte en saadan Contract med Private om Straffeanstaltneres Arbeidskraft, idetmindste vil vaage over, at de private Haandværkere, som kunne frygte for at blive forvoldede ved en saadan Entreprise, kunne modtage den Forsikkring, som naturlig synes at frembyde sig, at Private ikke formelig kunne bestille Haandværksarbejde af hvilken som helst Bestaffenhed hos Entreprenøren, hvorved denne kommer i den meest umiddelbare Collision med Haandværkerne saavel i Kjøbstæderne i Nærheden, som i Landets Kjøbstæder overhovedet. Det kan ikke fragaaes, at dersom en Entreprenør fik en saa ubegrændset Anvendelse af Arbeidskraften som den, der kan lægges i Finanslovens Ord, saa vilde han kunne gaae til en saadan Overlighed med Hensyn til Concurrencen, at han kunde oprette et Bureau, hvor Folk kunde gaae hen og bestille sig baade Klæder og Støvler og Meubler, kort sagt, alle mulige Ting; der kunde blive taget Maal af Folk, naar Entreprenøren optraadte som Skræder, han kunde i det Hele optræde som Haandværker en gros, men tillige i alle de Haandværk, som samtlige de Haandværkere, der boede i Nærheden, dreve, og dette vilde dog ikke være billigt og retfærdigt. Nu er det vel sandt, at det i Reglen ikke vil være i dens Interesse, der indlader sig i en saadan

Entreprise som den her nærmest paatenkte, nemlig enten om 300 Fanger i Horsens Tugthuus eller om 200 Fanger i Bredsløselille Fængsel, at gjøre noget Saadant; det er meget muligt, at den Frygt, som næres i saa Henseende, er utidig, og jeg vil indrømme, at den ialtsald kan være for stærk hos Bedkommende; men de føle nu engang bedst, hvilket Slag det vilde være for dem, hvis det tilfjendes dem, og de ængste sig naturligtvis ved, at et hvilket som helst af de Haandværk, de drive, kan blive Gjenstand for en saadan Entreprenørs Virksomhed. Det er dog altid under Conjunctionernes Fluctuation muligt, at en saadan Entreprenør, naar han længe havde arbejdet i een Retning, og det pludselig viste sig, at han havde samlet for mange Varer af en vis Bestaffenhed, saa i Forbigaaende, maaftue for 2 a 3 Maaneder, kunde slaae ind paa en anden Anvendelse af Fangerne. Jeg troer virkelig, at der bør vaages over, at der ikke fra Statens Side vises nogen høi Grad af Ubilighed eller Uretfærdighed mod disse private Næringsbrugere. Hvis man vil paaberaabe sig, at den nye Næringslov giver ubegrændset Frihed, saa skal jeg derimod anføre, at denne ubegrændsede Frihed ikke endnu er indført og ikke vil blive indført før om 2 Aar. Hvis man siger, at de Bedkommende jo kunne faae Spørgsmaalet om, hvorvidt en saadan Vedrift som den nævnte var i Strid med vore nuværende Laagsanordninger, hvad den efter min Mening vilde være, afgjort ved Domstolene, saa er det jo ganske rigtigt, men jeg troer, at det er meget tvivlsomt, om det vilde gavne at anlægge en saadan Sag. Jeg har forhørt mig hos flere af vore dygtigste Jurister, og jeg har derved hørt udtale, at det dog vilde være noget tvivlsomt, hvilket Resultat en saadan Proces vilde føre til. Der er ældre Cancelliskrivelser og Bestemmelser, hvorved der er givet saadanne Straffeanstalter en større Frihed i Henseende til Anvendelsen af deres Arbeidskraft, end der er givet Andre, d. v. s., der er allerede tidligere begaaet Overgreb i saa Henseende ligeoverfor de private Næringsbrugere. Jeg skal saaledes haabe, at Ministeriet dog idetmindste vil ansee det for afgjort, at den Entreprenør, som tager en